

Kong Kun-jü*

A MAGYARTANÍTÁS MÚLTJA ÉS JELENE PEKINGBEN

A magyartanítás 1961-ben indult a Pekingi Idegennyelvi Egyetemen (Beijing Foreign Studies University, BFSU). Abban az évben létesült a magyar tanszék, és kezdtük felvenni a magyar szakos diákokat. Az első magyar szakos csoportban 15 hallgató volt, akik az ország különböző részéről jöttek. Ötévi rendszeres tanulás után 1966-ban a hallgatók nagy sikerrel zárták az egyetemi tanulmányaikat. 1961-től a mai napig – egy néhány évig tartó megszakítás kivételével – folyamatosan van magyartanítás a BFSU-n, ahol immár több mint 250 magyar szakos hallgató fejezte be tanulmányait, akiknek többsége ezután különböző kormányhivatalokban talált munkát magának.

A Pekingi Idegennyelvi Egyetemen jelenleg 43 idegen nyelvet tanítanak, a nappali tagozatos hallgatók száma több mint 6000, rajtuk kívül pedig még kb. 1000 külföldi ösztöndíjas is tanul itt. Az úgynevezett nagy nyelvek, mint az angol, arab, francia, német, orosz, spanyol stb. külön-külön intézetekben működnek az egyetemen, míg a magyar, bolgár, lengyel, román, cseh, szerb és albán szak mindegyike a Kelet-európai Intézethez tartozik. (Ennek a jelenlegi neve *Európai Nyelvek és Kultúrák Intézete*, mert ma már itt nemcsak a kelet- és közép-európai országok nyelvét tanítják, hanem az észak- és dél-európai országok nyelvét is.) Jelenleg 15 szak működik az intézetben: az említetteken kívül van még finn, holland, görög, dán, ír, norvég, horvát és szlovák szak is.

A 60-as és 70-es években, vagyis a tervgazdaság időszakában a magyar szakos hallgatók fő feladata kizárólag a magyar nyelv és irodalom tanulása volt, a nyelvtanuláson kívül más ismeretek elsajátítását nem tartották igazán fontosnak. Ennek következtében a hallgatók magyar nyelvtudása igen magas szintű volt, ugyanakkor nem rendelkeztek más, például szakmai ismeretekkel. Ez azzal magyarázható, hogy egyrészt az akkori foglalkoztatási politikát az jellemezte, hogy a végzett hallgatók munkába állítását az állam vállalta, vagyis a hallgatóknak nem kellett törődni-

* Gong Konyu (magyarul írva: Kong Kun-jü), egyetemi tanár, Pekingi Idegennyelvi Egyetem Európai Nyelvek és Kultúrák Intézet, magyar tanszék; gongkuny@bfsu.edu.cn

ük a munkaerőpiac igényeivel, változásaival, az ahhoz szükséges alkalmazkodás nem volt szükséges számukra. Emiatt volt lehetséges, hogy figyelmük csupán a szaktárgyakra irányulhatott, kevésbé volt fontos számukra a magyar nyelven kívüli ismeretek megszerzése és elsajátítása. Másrészt az egyetemen is csak az idegen nyelveket és azok irodalmát tanították, a diákoknak nem állt módjában fakultatív tantárgyat választani. Ezért ismereteik szűkebbek voltak, látókörük némiképp korlátozottabb. De az akkori körülmények között a munkakeresésnél ez egyáltalán nem jelentett gondot a diákok számára.

A 80-as években aztán Kínában bevezették a piacgazdaságot, a kínai és magyar kereskedelmi kapcsolatok megélénkültek, így egyre több magyarul tudó szakemberre volt szükség. A végzett hallgatók azonban nem rendeztek a szükséges szakmai ismeretekkel, az angol nyelvtudásuk sem volt eléggé magas szintű, s mindez sok gondot okozott számukra a munkájukban. Felismerve ezeket a problémákat, megtettük a szükséges intézkedéseket az egyetemi magyartanítás átalakításában: például a magyar tananyagokat kiegészítettük ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi és pénzügyi témákkal, csökkentettük a magyarórák számát, (az első és a második tanévben heti 16 órától 14-re, a harmadik tanévben 12-re, a negyedik évben pedig 10-re), és egyúttal megnöveltük az angolórák számát. Azelőtt az első és a második tanévben hetente négy angolóra volt, mostanra pedig már nyolcra növekedett.

A 80-es évek közepén új oktatási módszert vezettünk be, az úgynevezett „kapu-nyitási tanítás” módszerét, ami azt jelentette, hogy nemcsak belföldi, hanem valamely külföldi egyetem közreműködésével biztosítottunk képzést az egyetemistáinknak. A kínai és magyar illetékes szervek támogatásával 1986 szeptemberében a 14 fős magyar szakos csoport egy kínai tanár vezetésével Magyarországra utazott, és a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen folytatta tanulmányait. (Azelőtt már két évig tanultak magyarul Pekingben.) A kétéves magyarországi tanulás után, 1988 júniusában nagy sikerrel fejezték be a tanulmányaikat. A részképzésben részesülő hallgatók nemcsak magyar nyelvtudásukat fejlesztették nagymértékben, hanem alaposan megismerték a magyar társadalmat, történelmet, kultúrát, népszokásokat és hagyományokat is. Ez később előnyös pozíciót teremtett számukra a munkaerőpiacon is. Bebizonyosodott tehát, hogy a részképzés mint módszer fontos szerepet játszik az idegennyelv-tanulásban. 1986 óta folyamatosan létezik a magyar egyetemen folytatható részképzés lehetősége, de az elmúlt években nem az egész magyar szakos csoport utazott Magyarországra, hanem csak néhány diáknak volt módja erre, mindig attól függően, hogy a két kormány közötti oktatási egyezmény keretében a kínai Állami Ösztöndíj Alapítvány Igazgatási Bizottsága milyen keretszámot állapított meg. Nagy örömmünkre szolgál, hogy 2008 szeptemberében 11 második évfolyamos (a csoportban összesen 16 diák van) és 3 mesterképzésben részesülő diáknaknak ismét lehetősége nyílik arra, hogy egyéves részképzésen vegyen részt Magyarországon.

A kilencvenes években, amikor Magyarországon megtörtént a rendszerváltás, és a kínai reform és nyitás politikája is egyre meghatározóbbá vált, a két ország közötti kapcsolatok szorosabbak lettek, a kétoldalú gazdasági és kereskedelmi viszonyok erősödtek, a Magyarországon, illetve Kínában létesülő magán és vegyes vállalatok

száma gyors ütemben növekedett. Egyre nagyobb szükség lett a magyar tolmácsokra, de nem voltak annyian, ahányan munkát találtak volna a rohamosan növekvő piacon. Ennek egyik oka az volt, hogy a magyar tanszék létrehozása óta csupán négyévenként egyszer indulhatott a szak, és egy magyar szakos csoportban átlagosan mindössze 15 diák tanulhatott. Világossá vált, hogy az eredeti felvételi rendszer nem felelt meg a megváltozott helyzetnek. Ezért 1992-től a négyévenkénti felvételi helyett kétévenként hirdettünk felvételt, így a hallgatók száma kétszeresére nőtt. De ez az új kísérlet nem tartott sokáig: 1998-tól kezdve ismét visszaállítottuk a négyévenkénti felvételi vizsgák rendszerét, s az új hallgatók száma ettől kezdve 16 és 24 között mozgott, attól függően, hogy milyen volt éppen az aktuális helyzet.

Manapság, a gazdaság globális időszakában, az állhat csak helyt egy munkahelyen, aki széleskörű ismeretekkel rendelkezik. Az elmúlt években a 43 idegen nyelv tanítása mellett folyamatosan hoztak létre új szakokat a BFSU-n, így például a nemzetközi gazdasági és kereskedelmi, a pénzügyi, az ipari és kereskedelmi menedzsment, a jogtudományi és a diplomáciai kapcsolatok szakot. Az új szakok létrehozása lehetővé tette, hogy a hallgatók az idegen nyelven kívül egyéb ismereteket is szerezhessenek. Jelenleg a rendszer úgy működik, hogy aki az első tanév befejezésekor a főszakon eléri az egyetem által meghatározott pontszámot, az választhat egy másik, vagyis másodlagos szakot, ahol a szakórákat mindig este és a hétvégén tartják, mert a rendes tanulási időben a főszak tanulmányi követelményeinek teljesítése a diákok elsődleges feladata.

A szakmai követelmény szerint a magyar szakos hallgatóknak 4 év alatt el kell sajátítaniuk az úgynevezett öt készséget, vagyis a hallás utáni értést, a beszédet, az olvasást, a fogalmazást és a fordítást. A tanterv szerint az első tanévben a nyelvgyakorlat a legfontosabb, a második tanévben a nyelvgyakorlaton kívül társalgási, nyelvtan- és audiovizuális órát is tartunk diákjainknak, a harmadik tanévben az óráik között szerepel a magyar–kínai és kínai–magyar fordítás, az újságotolás, az alkalmazott köziratok, valamint az országismeret, a negyedik évben pedig megmarad a fordításóra, és ehhez tesszük hozzá a magyar irodalmat, történelmet és földrajzot. A szakdolgozat megírása a negyedik tanév második félévében zajlik. Az a hallgató kaphatja meg a BA (Bachelor of Arts) címet, aki sikeresen teljesíti a védés követelményeit.

Napjainkban tehát a végzett magyar szakos hallgatók tudnak használni két idegen nyelvet, a magyart és az angolt, sok esetben bizonyos szakmai ismeretekkel is bírnak, rendelkeznek egy vagy két bachelor címmel, ilyen módon próbálnak versenyképesek maradni a folyton változó munkaerőpiacon.

1999-ben megindult a magyar tanszéken a Master Program, 2002-ben pedig a Hungarológiai Doktori Program. E programok létrehozása a magyar tanszék történetében fontos eseményt jelent, hiszen a magiszter-, illetve a doktoranduszképzés egy fokot emelt a magyaroctatás színvonalán.

A magyartanítás megindulásakor a körülmények nem voltak éppen ideálisak: csak egyetlenegy tanárnő tanított, nem volt lektor, nem volt tankönyv, nem volt szótár. A 70-es években aztán sokat javult a helyzet, a 80-as évek óta pedig már valóban színvonalas oktatást tudunk biztosítani diákjainknak. Jelenleg a tanszéken

négy kínai tanár és egy magyarországi lektor tanít. A tanárok a tanítás mellett kutatói munkát is végeznek. Eddig megjelent tankönyveink a következők: *Magyar nyelvtan* (1989), *Magyar nyelvkönyv I-II.* (1998), *Magyar–kínai társalgás* (1998), *Magyar köziratok* (2003), *Magyar–kínai és kínai–magyar fordítások* (2006). Az 1563 oldalas kínai–magyar szótár több éves kemény munka eredményeképpen már kefelevonatban van, most készülünk az újrektorálására, s abban reménykedünk, hogy nemsokára az olvasók elé tehetjük.

A fentiekén kívül lefordítottuk a *Magyarország történetét* (1982), Jókai Mór novelláit (1984), valamint az *Ötödik pecsétet* (1992). Különösen említésre méltó, hogy miután értesültünk róla, hogy Kertész Imre elnyerte a 2002-es Nobel-díjat, a Sanghaji Fordítás Kiadó megbízásából egyik tanárnőnk vállalta a *Sorstalanság* című regény fordításának feladatát. 2003-ban jelent meg a regény kínai nyelven. A magyar Nobel-díjas regény magyarról kínaira történő fordításainak sorában ez volt az első Kínában.

A Pekingi Idegennyelvi Egyetem és az ELTE már a nyolcvanas években aláírt egy együttműködési egyezményt, mely értelmében a két egyetem egyebek mellett támogatja a kölcsönös látogatást, a tananyagok és könyvek kölcsönös cseréjét, az ösztöndíjasok kölcsönös fogadását. Az utóbbi években a két egyetem közötti, illetve a pekingi magyar tanszék és budapesti kínai tanszék közötti kapcsolatok egyre szorosabbak lettek, a magyar oktatási és kulturális miniszter 2005-ben és 2006-ban kétszer is látogatást tett egyetemünkön, illetve az ELTE rektora és a budapesti kínai tanszék vezetője is többször ellátogattak hozzánk. 2006 novemberében létrejött az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Pekingi Idegennyelvi Egyetem együttműködésének köszönhetően az ELTE Konfuciusz Intézete (EKI), azzal a céllal, hogy Magyarországon népszerűsítse a kínai nyelvet és kultúrát, minden érdeklődő számára lehetőséget teremtsen a kínai nyelv tanulására és az ország megismerésére. A Konfuciusz Intézet igazgatója Hamar Imre, az ELTE kínai tanszékének vezetője, az igazgatóhelyettes pedig Guo Xiaojin, a pekingi magyar tanszék tanárnője. 2007. november 15-én a Pekingi Idegennyelvi Egyetemen rendezték a Magyar–Kínai Nemzetközi Fordítási Konferenciát, amely az ELTE Konfuciusz Intézete és a BFSU közreműködésével zajlott. A konferencián jelen volt az ELTE rektora, az ELTE BTK dékánja, a kínai tanszék vezetője, a magyar íródelegáció tagjai, valamint több sinológus és hungarológus is.

A magyar tanszék működése során mindig is nagy segítséget kaptunk a Balassi Intézettől, amely kiváló lektorokat küld, továbbá minden évben a legújabb könyveket, szótárakat és más tananyagokat ajándékozza a tanszéknek. Reméljük, hogy a jövőben még jobb és szorosabb kapcsolatokat teremthetünk.